

บทคัดย่อ

T164071

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : วิเคราะห์ตัวละครเหนือธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ
ชื่อผู้เขียน : นายธนาวิน เสาวพันธ์พิสุทธิ
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : ไทยศึกษา
ปีการศึกษา : 2545

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ประพนธ์ เรืองณรงค์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุดุลย์ ตะพัง

การวิเคราะห์ตัวละครเหนือธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือมีวัตถุประสงค์คือ

1. เก็บรวบรวมและจำแนกประเภทของตัวละครเหนือธรรมชาติ
2. วิเคราะห์ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีของตัวละครเหนือธรรมชาติ
3. วิเคราะห์บทบาท และคุณค่าของตัวละครเหนือธรรมชาติ

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษานิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่กล่าวถึงตัวละครเหนือธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่าสามารถแบ่งตัวละครเหนือธรรมชาติในนิทานได้ 10 ประเภทคือ พระอินทร์ เทวดา มนุษย์ที่มีคุณสมบัติพิเศษ ยักษ์ ผี ครุฑ นาค เงือก สัตว์ที่มีคุณสมบัติพิเศษ และตัวละครประเภทสิ่งของที่มีอำนาจวิเศษ ตัวละครเหนือธรรมชาติในภาคเหนือจะมีที่มาจากศาสนาพราหมณ์ฮินดู และศาสนาพุทธ มาจากความเชื่อ ความกลัว ในสิ่งลึกลับมองไม่เห็น รูปร่าง และลักษณะนิสัยของตัวละครจะแตกต่างกันไป ตัวละครเหนือธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือจะมีความเชื่อทางพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นจะมีความเชื่อเรื่อง อิทธิปาฏิหาริย์ ความเชื่อเรื่อง

T164071

ไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ค่านิยมของตัวละครเหนือ
ธรรมชาติในนิทานภาคเหนือส่วนใหญ่ จะเป็นค่านิยมพื้นฐานทั่วไปของคนในสังคม
ถัดมาก็คือ ประเพณีเกี่ยวกับตัวละครเหนือธรรมชาติ มักเป็นประเพณีเกี่ยวกับอาชีพของ
ชาวบ้านในภาคเหนือ

บทบาทเกี่ยวกับตัวละครเหนือธรรมชาติคือ ตัวละครเหนือธรรมชาติมักเป็น
ผู้ช่วยเหลือตัวเองของเรื่อง ส่วนใหญ่จะเป็นพระอินทร์ เทวดา ฤๅษี ตัวละครฝ่ายร้าย
จะเป็น ยักษ์ ผี สิ่งของเหนือธรรมชาติที่มีอำนาจวิเศษจะเป็นอาวุธวิเศษของตัวละคร
เช่น ธนูวิเศษ เกือกวิเศษ งาช้างวิเศษ ตะบองเพชรวิเศษ ที่จะทำให้นิเวศเกิดความ
สนุกสนานขึ้น คุณค่าของตัวละครเหนือธรรมชาติ พบว่าในการแต่ง และการดำเนินเรื่อง
ของนิทานที่มีตัวละครเหนือธรรมชาติจะนำเนื้อเรื่องไปสู่จุดหมายได้อย่างรวดเร็ว
สมเหตุสมผลและ โน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้นำติดตาม นอกจากนี้ยังให้คุณค่าทางศีลธรรม
แฝงไว้ในตัวละคร ให้คติสอนใจ ตัวละครที่กระทำดีจะได้รับผลดี ตัวละครที่กระทำไม่ดี
จะได้รับผลไม่ดีตอบแทน นับว่าตัวละครเหนือธรรมชาติมีส่วนช่วยเหลือในการเป็น
กลไกทางสังคมช่วยสั่งสอนให้คนในสังคมได้ประพฤติ และปฏิบัติตาม

ABSTRACT

TE 164071

Thesis Title : An Analysis of Supernatural Figures in
Northern Thai Folktales

Student's Name : Mr. Tanawin Saovapanpisut

Degree Sought : Master of Arts

Major : Thai Studies

Academic Year : 2002

Advisory Committee :

1. Assoc. Prof. Sowlak Anantasant Chairperson
2. Assoc. Prof. Praphon Ruangnarong
3. Asst. Prof. Adul Tapang

The purpose of the analysis of supernatural figures in northern Thai folktales was:

1. To collect and classify the supernatural figures.
2. To analyse the beliefs and social values concerning the supernatural figures.
3. To analyse the roles and values of the supernatural figures.

This research was based on a deductive approach by studying the northern folktales that refer to the supernatural figures. The results of this study indicated that the supernatural figures in these tales could be classified

into ten different categories, namely Indra, supernatural beings, men with exceptional performance, animals with exceptional performance, giants, ghosts, Garuda, Naga, mermaids, and articles possessing supernatural power.

These supernatural figures in the northern regions' folk tales had their sources in Brahminism, Hinduism, and Buddhism, expressing the belief and fear of unseen mysteries.

These figures possessed various shapes and actions. The supernatural figures in northern folktales mostly had Buddhistic belief, besides, there were belief in supernatural power, occultism, ghosts, and astrology. Most northern supernatural figures' values consisted of general social values, and the supernatural figures' customs related to the careers of northern people.

The role of these supernatural figures were to help the main character of the tales. These supernatural figures mostly were Indra, supernatural beings, and hermits. The evil figures were giants, ghosts, and articles with supernatural power. The objects or tools having supernatural power, such as magic arrows, magic shoes, magic ivory, and magic diamond sticks, were utilized as their weapons to make these tales more interesting.

The values of these supernatural figures were found to be composed and carried on to the tales, which quickly and sensibly led to the goal and appropriate ending of the tales, persuading the reader's mind and spirit to follow the story closely. Besides, there were hidden morals and witty remarks spoken by the figures; for instance, those figures who did good deeds would eventually receive good results, while bad conduct would be liable to a bad result. This shows that the supernatural figures contributed a teaching tactic to teach the people in society to be well behaved and follow suit.